

ANTIDOPINGOVÁ AGENTÚRA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

SPRÁVA ZO ZAHRANIČNEJ PRACOVNEJ CESTY

1. ÚČASTNÍCI ZPC

<i>Meno:</i>	Vladimíra	
<i>Priezvisko:</i>	KOSORINSKÁ	<i>Titul: Mgr.</i>
<i>Funkcia:</i>	Education Manager	
<i>Znalosť jazykov:</i>	anglický, ruský	
<i>Názov organizácie:</i>	Antidopingová agentúra SR	
<i>Adresa:</i>	Hanulova 5/C, 841 01 Bratislava	

<i>Meno:</i>	Slavomír	
<i>Priezvisko:</i>	ŠIROKAY	<i>Titul: Bc.</i>
<i>Funkcia:</i>	Program Manager	
<i>Znalosť jazykov:</i>	anglický	
<i>Názov organizácie:</i>	Antidopingová agentúra SR	
<i>Adresa:</i>	Hanulova 5/C, 841 01 Bratislava	

2. ZAHRANIČNÁ PRACOVNÁ CESTA

<i>Štát:</i>	Švajčiarsko
<i>Mesto:</i>	Lausanne
<i>Termín:</i>	25. – 26. marec 2014
<i>Prijímajúca organizácia:</i>	World Anti-Doping Agency
<i>Adresa:</i>	800 Place Viktoria, Montreal, Quebec, Canada

<i>Účel cesty:</i>	<i>Sympóziu antidopingových organizácií WADA “Nová éra boja proti dopingu” „A New Era for the Fight against Doping“</i>
--------------------	--

<i>Spôsob financovania:</i>	ZPC bola plne financovaná z rozpočtu Antidopingovej agentúry SR
-----------------------------	---

3. **RÁMCOVÝ PROGRAM POBYTU**

Dátum / čas: 25. - 26. marec 2014

Miesto konania: Palais de Beaulieu, Lausanne, Švajčiarsko

Organizátor podujatia: World Anti-Doping Agency (WADA)

Účastníci:

- zástupcovia a odborní pracovníci WADA, NADO, RADO
- zástupcovia medzinárodných športových federácií (IF)
- zástupcovia Národných olympijských výborov (NOV)
- poskytovatelia služieb (Service Providers - SP)
- organizátori významných športových podujatí (MEO)
- ďalší (Berlinger Ltd, Bird & Bird LLP, Aport Accord a i.)

Kontaktné adresy: adresár / podľa organizácie (nezverejňujeme)

4. **PRIEBEH ROKOVANÍ**

Zahraničná pracovná cesta sa uskutočnila na báze spolupráce WADA a medzinárodných športových federácií (IF), národných antidopingových organizácií (NADO), regionálnych antidopingových organizácií (RADO), organizátorov významných športových podujatí (Major Event Organizer - MEO) a ďalších organizácií či subjektov angažovaných v boji proti dopingu v športe.

AD – 01 ÚVOD A SÚHRNNÁ AKTUALIZÁCIA

Pracovné zasadnutie otvoril a viedol Frédéric Donzé, riaditeľ WADA´s European Regional Office and IF Relations, ktorý s uspokojením skonštatoval, že popularita sympózia každým rokom narastá. Ocenil silný záujem, vôľu tvoriť, spoluprácu a zdieľanie poznatkov ľudí zainteresovaných v problematike boja proti dopingu, čo výrazne posilňuje ochranu čistých športovcov. Tohtoročné sympóziu je dokázateľne ďalšia skvelá príležitosť na hľadanie nápadov v oblasti stratégií, zisťovania potrieb antidopingových organizácií a vytvárania príležitostí na efektívnu spoluprácu.

AD – 02 PRACOVNÝ PROGRAM SYMPÓZIA Utorok 25. marec 2014

1/ [Silnejší kódex – Väčšie odhodlanie chrániť šport](#) [/A Stronger Code – A Greater Resolve to Protect Sport/](#) *Sir Craig Reedie, President, WADA*

Sir Craig Reedie sa v úvode svojho prejavu v krátkosti vrátil ku konferencii WADA v Johannesburgu (november 2013), kde na základe viac ako 4000 návrhov bolo s konečnou platnosťou odsúhlasené nové znenie Kódexu. Kódex, ktorý vstúpi do platnosti 1.1.2015, je postavený na jednoznačnom stanovisku k dopingu a bojuje za podporu a ochranu čistých športovcov. Medzi top priority patrí:

- prísnejšia regulácia a sankcie a ich tvrdé presadzovanie,

- výraznejšie zameranie sa na trénerov, fyzioterapeutov, lekárov a iné úzko spolupracujúce osoby,
- lepšia a hlbšia spolupráca s rôznymi stranami,
- zvyšovanie kvality oproti kvantite,
- rozumné využívanie zdrojov (ľudských, finančných, materiálnych), efektívnosť,
- zavádzanie a využívanie neanalytického testovania,
- výchova a vzdelávanie budúcich športovcov,
- zmena pohľadu na každodennú prax.

Sir Craig Reddie tiež informoval o čiastke 10 miliónov dolárov, ktoré plánuje poskytnúť MOV na výskum a hľadanie nových antidopingových analýz pri odhaľovaní ďalších zdrojov dopingov. Poukázanie tejto čiastky z konta MOV je však podmienené skutočnosťou, že rovnakú čiastku musí WADA vybrať od svojich členov, t.j. z platieb jednotlivých štátov, čo sa nemusí stretnúť s plným porozumením vlád členských krajín.

2/ Aké zmeny prinesie revidovaný Svetový antidopingový kódex a medzinárodné normy pre testovanie antidopingovej komunity

[/What the Revised Anti-Doping Code and International Standards Will Change for the Anti-doping Community/](#)

David Howman, Director General, WADA

David Howman vo svojom prejave zdôraznil, že nový Kódex nie je len materiálom WADA, ale všetkých národných antidopingových organizácií a podľa toho je potrebné pracovať. V myšlienkach sa vrátil k podstate Kódexu a zdublikoval slová sira Craiga Reddie, pričom nový Kódex ohodnotil slovami „Stronger, Clearer and Fair“.

Kódex je prístupný v dvoch jazykoch (EN, FR) na stránke WADA a v tlačenej podobe. Preklad Kódexu do materinského jazyka a jeho následná implementácia sú základné kroky vstupu do novej éry boja proti dopingov. Priority roku 2014 sú dve:

1. revízia antidopingových pravidiel všetkých ADOs tak, aby odrážali nový Kódex a normy,
2. vytvorenie technickej dokumentácie pre špeciálne analýzy v športe.

David Howman podčiarkol nevyhnutnosť nasledujúcich krokov:

- nárast významu odhaľovania zdrojov dopingov prostredníctvom získavania a zdieľania informácií, vyšetrovanie a skúmanie dôkazov – spolupráca s políciou a orgánmi činnými v trestnom konaní,
- sankcionovanie nielen športovcov, ale aj personálu – lekári, fyzioterapeuti, tréneri,
- akreditované laboratóriá by sa mali zamerať na zlepšenie súčasných a hľadanie nových analytických metód; nová technická dokumentácia (TD – Technical Documentation) bude Výkonným výborom WADA schválená v septembri 2014,
- antidopingové organizácie by mali klásť väčší dôraz na správne plánovanie dopingových kontrol a vytvárať tzv. **plán dopingových kontrol** (TDP – Test Distribution Plan) z pohľadu rizikovosti jednotlivých športov a dbať na bezchybné vyplňanie protokolov,
- podľa Článku 18 Kódexu 2015 je prioritou vzdelávacích programov prevencia zameraná na športovcov a ich personál a čiastočné zameranie na mladých ľudí prostredníctvom zaradenia výučby antidopingových pravidiel do osnov všetkých stupňov vzdelávania („school curriculum“)
- v otázke udeľovania TUE (Článok 4 Kódexu 2015) je zo strany jednotlivých organizácií, ktoré môžu schvaľovať tieto výnimky, nevyhnutné rešpektovať rozhodnutie o udelení TUE, pokiaľ jej udelenie splnilo všetky kritériá medzinárodných noriem,
- podľa Článku 6.5 a 17 Kódexu 2015 bude vytvorená možnosť skladovať vzorky športovcov s cieľom ich ďalšej analýzy až desať rokov,

- veľký dôraz je kladený na práva a povinnosti dotknutých strán – IOC, IPC, WADA, IF, NOC, NPC, NADO, RADO, MEO, športovci, personál.

David Howman upozornil, že v záujme implementácie nového Kódexu je nevyhnutné plánovať rozpočet na rok 2015. Ako hlavné úlohy v roku 2014 WADA uvádza:

- zlepšenie a rozšírenie biologických pasov športovcov,
- prehĺbenie vzťahov a spolupráce s políciou, farmaceutickými spoločnosťami, biotechnologickým priemyslom, UNESCO atď.,
- rozšírenie regionálnych antidopingových organizácií – rozvojové oblasti Afriky, Ázia,
- zvýšenie počtu športovcov zaradených do ADAMS a zlepšenie štatistiky testovania,
- správne nakladanie s výsledkami zistení a kontrol v antidopingových organizáciách,
- skvalitnenie analýzy rastového hormónu,
- skúmanie účinkov vzácneho plynu xenón, ktorý bol pravdepodobne použitý v Soči na zvýšenie aeróbnej kapacity organizmu v niektorých vytrvalostných športoch,
- riešenie nekvalitnej práce antidopingových organizácií na Jamajke a v Keni,
- riešenie sankcií v hlavných ligových majstrovstvách.

David Howman ocenil snahu Austrálskej antidopingovej organizácie, ktorá za pomoci polície trpezlivo odhaľuje sieť distribútorov dopingu; pátranie začalo v roku 2013 a doposiaľ prebieha. Rovnako vyjadril poďakovanie organizátorom sympózií k novému Kódexu, a to Veľkej Británii a Holandsku. Nezabudol ani na vlaňajší úspech WADA pri podieľaní sa na odhalení dopingu v baseballe v USA, kedy bol úspešne sankcionovaný jeden z najznámejších hráčov Rodriguez.

TÉMA: REVIDOVANÝ KÓDEX A NORMY – OD IMPLEMENTÁCIE PO PRAX

/THEME: REVISED CODE AND STANDARDS – FROM IMPLEMENTATION TO PRACTICE/

3/ Kľúčové prvky pri implementácii Kódexu pre antidopingové organizácie (ADO)

/Key Elements of Code Implementation for ADOs/

Okružly stôl s organizátormi Early 2014, pre-WADA ADO Sympóziium konferencií zameraných na Kódex
/Round Table with Organizers of Early 2014, pre-WADA ADO Symposium Code-Related Conferences/

Moderátor: Frédéric Donzé

Zúčastnení hostia diskutovali na tému „Kľúčové prvky pri implementácii Kódexu pre antidopingové organizácie“. Jednotlivé témy, ktoré v diskusii zazneli, uvádzame kvôli prehľadnosti v bodoch:

- do oblasti vzdelávania a prevencie je potrebné zapojiť štátne inštitúcie kvôli vyššej efektívnosti a najmä v záujme dôraznejšieho presadzovania rozhodnutí. Z vyššie uvedeného dôvodu nie je žiaduce ani možné pracovať výlučne v samostatnej línii, ale v spolupráci s inštitúciami,
- nový Kódex kladie dôraz na kooperáciu, pričom WADA v tomto smere vystupuje ako facilitátor pri nastavovaní procesov, otvára dialóg,
- nemáme odpovede na všetko, preto je potrebná spolupráca, dostupnosť (telefón, mail),
- v súčasnosti je veľkou výzvou vedenie vyšetrovania v oblasti dopingu v spolupráci s orgánmi verejnej správy (polícia, jurisdikcia ..),
- keďže organizácii WADA naozaj záleží na implementácii Kódexu, bude členskými krajinám v tejto oblasti poskytovať poradenstvo a vedenie,
- všetci diskutujúci sa zhodli, že nový prístup v chápaní boja proti dopingu neznamená, že športovci a NADOs stoja proti sebe, naopak, spolupracujú a smerujú k rovnakému cieľu,
- správna definícia Kódexu, jasné kritériá, vzdelávanie sa stáva čoraz dôležitejším, rozširujú sa formy vzdelávania s využitím moderných technológií (aplikácie do mobilných telefónov, on-line hry..),

- diskutujúci uviedli príklad Berlínskej deklarácie pojednávajúcej o zjednotení Európskeho VŠ a výskumného priestoru, ktorá môže slúžiť ako príklad pre pochopenie, ako vláda môže byť zainteresovaná do procesu implementácie Kódexu,
- je nevyhnutné klásť odpovede a hľadať podporu a pomoc, je nevyhnutné a žiaduce zapájať do procesu boja proti dopingu nových ľudí s inou mentalitou, ľudí nezaťažených rutinou a klasickými postupmi, ľudí ochotných učiť sa a prinášať nové riešenia,
- prekážkou (komplikáciou) pri zavádzaní Kódexu a technických noriem môže byť fakt, že nie všetky organizácie používajú ADAMS, čo sa týka najmä športových zväzov, ktoré nemajú toľko zdrojov ako antidopingové organizácie,
- najlepší, osvedčený spôsob výchovy a vzdelávania športovcov je vedenie dialógu tvárou v tvár, premyslené a ciele postupy, interaktívne programy,
- v Japonsku je rozvinutá spolupráca medzi olympijským hnutím a vládou, pričom športovci nedostávajú len technické informácie, ale lektori pracujú s ich postojmi, hodnotami, návykmi,
- ak vzdelávam a vychovávam, musím vedieť, kam svojim snažením smerujem,
- nová forma vzdelávania je postavená na hodnotách a hodnotovom systéme; výchova k poctivosti a férovosti je na prvom mieste.

4/ Plánovanie rizika a testovania v zmysle revidovaného Kódexu a Medzinárodná norma pre testovanie a vyšetovanie (ISTI)

/Risk Assessment and Test Distribution Planning under the Revised Code and International Standard for Testing & Investigations (ISTI)/

a) Prehľad postupov a nové technické normy pre špecifické analýzy v športe (Kódex článok 5.4)

/Process Overview and New Technical Document for Sport Specific Analysis (Code Article 5.4)/

Tom Ricketts, Deputy Director, Standards & Harmonizations, WADA

Tom Ricketts ako profesionálny zamestnanec WADA pracuje na zjednotení hodnotenia rizikovosti jednotlivých športových odvetví. K tejto problematike WADA vydá nové dokumenty, aby sa zjednotili testovacie programy v krajinách po celom svete. Podľa Toma Rickettsa je v súčasnosti nevyhnutné nachádzať nové možnosti smerovania výskumu pri odhaľovaní dopingu. Jednou z ciest je správny výber rizikových športov, v ktorých bude sledovaný vplyv 5 vybraných skupín zakázaných látok (ESAs, hGH a GH uvoľňujúce faktory, HBOCs, HBT, inzulíny)- na fyziológiu športovca a ich dopad na výkon. Tieto látky a metódy spadajú do pripravovanej technickej dokumentácie pre špecifické analýzy v športe. Rizikovosť užívania vybraných látok pre jednotlivé športy bude rozdelená do piatich kategórií: vysoká („high“), stredne vysoká („middle high“), stredná („medium“), stredne nízka („medium low“), nízka („low“). Minimálne riziko je na hranici 0%, rizikovosť narastá po 10%, ale tento model zatiaľ nie je konečný.

Hodnotením rizík jednotlivých športov z hľadiska užívania dopingu sa bude zaoberať skupina 6 expertov z celého sveta podľa vopred určeného plánu. Rozhodujúci bude september 2014, kedy zasadne príslušný výbor („Tabled Committee“), schválí znenie TDP (Test Distribution Planning), ktoré bude následne vydané v tlačenej podobe. Rozdelenie športov do uvedených kategórií vstúpi do platnosti 1. januára 2015 a bude každoročne revidované a podľa potreby upravované.

Pri aplikovaní nových noriem pre analýzu vzoriek (Technical Documentation for Standards for Sample Analysis – TDSSA) budú mať antidopingové organizácie určitú mieru voľnosti a môžu si vybrať:

- rozšírené testovanie, ktoré na vyžiadanie agentúry hradí samotná ADO,
- testovanie zúžené len na niektoré látky z požadovaného balíka, čo je preukázateľné špecifikami krajiny v danom športe na báze výskumu rizikovosti športov.

V prípade uváženia môže dať laboratórium podnet na obsiahlejšie testovanie, a vtedy znáša príslušné náklady navyše.

Niektoré antidopingové organizácie sa už dávnejšie pustili do skúmania rizikovosti športov z hľadiska užívania dopingu. Nórska antidopingová organizácia sa zaoberala hodnotením rizikovosti olympijských

športov a vydala brožúru „A Physiologically Based Risk Assessment of the Olympic Sports“.

b) Rizikové faktory v dopingu

/Doping Risk Factors/

Mark Aiello, Vice President, March Risk Consulting

Mark Aiello vo svojom príspevku prezentoval kroky vedúce k vzniku manažmentu rizík (Risk Management) a najmä analýzu rizikových faktorov, ktoré môžu viesť k užívaniu dopingu v športe. Faktory vplyvu na prevalenciu dopingu detailne rozpracoval a rozdelil na hlavné oblasti: fyziologické, psychologické, politické, finančné, dostupnosť/popularita, kultúrne/enviromentálne a ďalšie, napr. trendy v dopingu, štatistická analýza dopingu, nečakané odstúpenia zo súťaže, informácie o potenciálnych dopingových praktikách, pohyb smerom do/z športového dôchodku, história testov športovca. Pre každú kategóriu boli zadefinované potenciálne prediktívne faktory.

V súčasnosti existuje množstvo problémov vedúcich k neefektívnemu testovaniu, ktoré môžeme rozdeliť do 3 hlavných oblastí: 1. dostupnosť dát, 2. jedinečnosť komunity, 3. zdroje a vzdelávanie. V rámci dostupnosti dát stále zápasíme s nedostatkom informácií zdieľaných medzi členskými organizáciami, s úplnou absenciou centrálnych dostupných informácií, existuje množstvo rôznych informácií bez akejkoľvek priamej súvislosti alebo univerzálneho formátu, pretrvávajú ťažkosti s nahrávaním dát do systému ADAMS, nedostatok kompatibility systému ADAMS s konkurenčnými systémami (napr. SIMON), chýba globálne využívanie ADAMS a vytvorenie spoločnej platformy. V bode 2 sa stretávame najmä s dvomi prekážkami: obmedzenie aplikácie výskumu vedeného externými zástupcami, limitovanie psychologických informácií kvôli obavám týkajúcim sa odhalenia súkromia. Zdroje a vzdelávanie narážajú na nedostatok financií WADA a ADOs, nedostatok ľudských zdrojov, konkurenciu medzi ADOs, nedostatočné technické možnosti a vybavenie, neexistujúce základné východiská pre vzdelávanie, komunikácia poznatkov sa musí výrazne rozšíriť.

WADA a NADOs by mali zvážiť použitie 3 stupňového modelu rozvoja efektívnejšieho cieľného testovania. Základ tvorí štruktúrované testovanie postavené na pláne testovania a berúce do úvahy rizikovosť jednotlivých športov. Druhú úroveň predstavuje cieľné testovanie založené na sledovaní tréningového kalendára a kalendára podujatí. Tretí stupeň reprezentuje samotné vyšetrovanie v oblasti dopingu, ktoré si vyžaduje zdroje na vysokej úrovni znalostí a multidisciplinárnu spoluprácu a koordináciu. Založenie štruktúrovaného a cieľného testovania využívajúceho kalendár podujatí /súťaží môže lepšie určovať koho, kedy a čo testovať. Kvalitnejšie využitie dostupných informácií o športoch a športovcoch vedie k efektívnejšiemu testovaniu, rovnako tak viac spoľahlivých informácií znamená väčšiu istotu. Prístup na zlepšenie a zdokonalenie testovacieho procesu pre všetky ADOs by mal spĺňať tieto vlastnosti: konzistentnosť, efektívnosť, štruktúrovanosť, realizovateľnosť, objektivita, adaptabilita.

c) Príprava na revidovaný Kódex a ISTI: Príklad Svetovej bedmintonovej federácie

/Preparing for the Revised Code and ISTI: The Example of the Badminton World Federation/

Stuart Borrie, Director of Operations, BWF

Stuart Borrie zo Svetovej bedmintonovej federácie (BWF) uviedol príklad optimalizácie antidopingového programu a predstavil nový projekt boja proti dopingu s názvom „Rally against doping“. BWF v roku 2012 úspešne uviedla svoju kampaň v oblasti vzdelávania a prevencie v antidopingu na Yonex BWF Svetovom mládežníckom šampionáte v meste Chiba v Japonsku v spolupráci s Japonskou antidopingovou agentúrou (JADA). Program sa zameriava na mládež, kedy počas športových podujatí vnáša prostredníctvom sprievodných aktivít (online vzdelávanie - kvízy a hry) do povedomia mladých športovcov informácie o rizikách dopingu, pravidlá Fair Play, informácie o fungovaní WADA a pod.

Bedminton je šport, ktorý vyžaduje celkovo 3-4 dôležité fyziologické podmienky: pevnosť, silu a výdrž svalov a kardiovaskulárnu vytrvalosť. Má relatívne veľké nároky na aeróbnu aj anaeróbnu vytrvalosť a tiež výbušnú silu svalov. Svetová bedmintonová federácia (BWF) má vlastný plán

testovania, ktorý má v prípade IC (IC – In Competition = súťažné testovanie) aj OOCT (OOCT – Out-of-Competition Testing = mimo súťažné testovanie) vzrastajúcu tendenciu. Stuart Borrie ako príklad uviedol rok 2012, kedy bolo odobratých 1436 vzoriek hráčov bedmintonu, pričom samotná BWF vykonala 18% týchto kontrol – 188 IC a 73 OOCT. Päťdesiatpäť antidopingových organizácií odoberalo v roku 2012 vzorky zo súťaží aj mimo súťaží. Bolo zistených 34 atypických nálezov, avšak žiadny nepriaznivý analytický nález. Svetová bedmintonová federácia v roku 2014 plánuje 350 súťažných a až 140 mimo súťažných kontrol vykonaných samotnou BWF.

Z iniciatívy antidopingových organizácií BWF absolvovala audit testovania, ktorého cieľom bola analýza rozdelenia úloh, identifikovanie potenciálnych nedostatkov, vyhnutie sa duplicitne testovania a identifikácia potenciálnej účinnosti testovania. Zaujímavé výsledky priniesla analýza distribúcie súťažného testovania počas Svetových bedmintonových supersérií a Grand Prix (celkovo 30 podujatí v 25 krajinách), kde 33% odberov vzoriek pripadá na štvrtfinále, 33% na semifinále, 18% na druhé kolo súťaže, 8% na prvý deň súťaže a rovnako 8% počas finále.

Pokiaľ má byť testovanie efektívne, je potrebné správne plánovanie súťažných dopingových kontrol a ich lepšia koordinácia, využitie spolupráce s národnými antidopingovými organizáciami, cieľné testovanie športovcov v registroch so zameraním na vytváranie profilov a biologického pasu športovca, väčšia schopnosť reagovať na vyžiadanie kontroly v krátkom časovom predstihu a lepšia kooperácia s kľúčovými národnými antidopingovými agentúrami aj z ekonomických dôvodov.

d) Otvorená diskusia na tému nových technických noriem pre špecifické analýzy a rizikové faktory v športe

/Open Discussion on the New Technical Document for Sport Specific Analysis and Risk Factors/

Po prezentáciách venovaných novým technickým normám testovania nasledovala rozsiahla diskusia, ktorú sme zhrnuli v bodoch:

- mnohých prítomných z hľadiska zavádzania nových noriem a plánov testovania zaujímala otázka nákladov,
- z hľadiska odhalenia dopingu je potrebné rozlíšiť OOCT a IC testovanie – niektoré látky v tele hriešnika počas súťaže nenájdeme, avšak v mimo súťažnom období sú prítomné,
- zástupkyňa golfovej federácie sa pozastavila nad významom hľadania beta-blokátorov u hráčov golfu, nakoľko zatiaľ neboli zistené u žiadneho hráča a navyše táto analýza je veľmi nákladná,
- podľa zástupkyne Gymnastickej federácie treba brať do úvahy viac aspektov: rozdiely v terapii detí a dospelých, špecifickosť rizika dopingu u mladých ľudí a detí, zneužitelnosť detí pre cieľe dospelých, psychologické požiadavky na ľudí pracujúcich s mládežou,
- bola nastolená otázka, nakoľko sa normy pre testovanie týkajú rizikových športov v porovnaní so športom s nízkym rizikom (šach, kriket); podľa názoru autorov výskum a testovanie v jednotlivých športoch by mali byť limitované na určité substancie, nie celoplošne; odpoveď bola jednoznačná – zakázané látky platia pre všetkých rovnako,
- rozdiely sú takisto v kolektívnych športoch v porovnaní s individuálnymi, kedy v individuálnych športoch doping má väčší potenciál; riziko dopingu v kolektívnych športoch je podstatne nižšie,
- určité problémy s hodnotením rizík môžu nastať v Medzinárodnej lyžiarskej federácii, nakoľko zlučuje množstvo disciplín; kvôli zladeniu nejednoznačnosti budú prebiehať diskusie,
- z pléna vyšla požiadavka použiť pri evaluácii rizík čo najlepšiu logiku tohto hodnotenia,
- objavila sa aj kritická poznámka, že WADA ani po 15 rokoch pôsobenia nemá bázu rizikových faktorov a športov... istým argumentom na obranu je, že vo väčšine prípadov sú športovci čistí. V každom prípade prebieha cieľný výskum v oblasti vývinu steroidného pasu pre indikované športy (atletika, silové športy). Výnimky sú dané podstatou jednotlivých odvetví športu.
- krvné testy – narážame na problém boja s časom – väčšinou nie je možné robiť DK v piatok a v sobotu práve kvôli krátkej dobe skladovateľnosti krvi a následnej preprave do laboratória. Existujú reálne obavy, že niektorí dopujúci športovci sú si tohto problému vedomí a náležite to

- využívajú,
- Stuart Kemp z WADA informoval o príprave elektronických protokolov dopingovej kontroly, ktoré by uľahčili prácu; boli uspokojivo testované na viacerých akciách, takže sa plánuje ich zavedenie v roku 2015,
- ochrana osobných údajov je v mnohých krajinách problematická v zmysle, že neumožňuje napr. zavedenie ADAMS (príklad Portugalska), špecifické problémy krajín sa WADA snaží riešiť.

5/ Diskusia v menších skupinách na tému prípadovej štúdie

/Discussion in Break-Out Groups on a Case Study/

Nastavenie efektívneho programu pre testovanie v zmysle revidovaného Kódexu a noriem

/Setting up an Effective Testing Program under the Revised Code and Standards/

Výstupy zo skupín /Outcomes of the Break-Out Session/

V tejto časti programu boli účastníci rozdelení do skupín, ktoré po vzájomnej dohode členov pracovali na jednej z troch problémových úloh. Všetky úlohy vychádzali z požiadaviek nového Kódexu. Zúčastnili sme sa na skupine (session I.), ktorá sa venovala téme vypracovania plánu hodnotenia rizík v športoch, ktoré bude tvoriť bázu testovacieho plánu popri akceptovaní noriem pre testovanie a vyšetrowanie. Výsledky diskusie v jednotlivých skupinách a témach boli prednesené na následnom spoločnom stretnutí všetkých účastníkov.

Prípadová štúdia I.– hlavné závery

- niektorí športovci neuvážene užívajú na zvýšenie výkonnosti rozmanité prípravky,
- vo všeobecnosti ľudia berú návykové látky a lieky, aby sa cítili lepšie; medicína prostredníctvom chemických prípravkov ponúka riešenie takmer všetkého, ľudia siahajú po tabletke častejšie – negatívny trend spoločnosti v súčasnosti,
- hodnotenie rizík je otázka vzdelávania všetkých ľudí zainteresovaných v športe (deti, tréneri, lekári..),
- z hľadiska hodnotenia rizík treba brať do úvahy pozíciu športovca v tíme, jeho miesto v NRTP alebo IRTP,
- laboratórne testovanie je nákladné, práve preto je potrebné rozumné plánovanie kontrol, prehľadnosť a transparentnosť,
- opäť zaznela téma zdokonalenia spolupráce a zdieľania informácií medzi antidopingovými organizáciami a športovými federáciami - mali by prestať súperiť a ťahať za jeden povraz,
- význam zdieľania informácií v poskytovaní špecifických dát v závislosti od športu, ktoré by mohli byť potenciálne použiteľné pre iné krajiny,
- médiá by mali byť tiež školené a zároveň využité na edukáciu (aféry v cyklistike...),
- niektoré športy majú veľa dát, iné nie (karate, box), sú rozdiely v samotných disciplínach rovnakého športu,
- dôvernosť informácií – vziať do úvahy právo človeka na súkromie,
- krajiny, ktoré nerozumejú EN/FRA/ESP, majú oveľa väčší problém s napĺňaním odporúčaní a požiadaviek WADA ako iné krajiny, všetko musia prekladať, čo je otázka peňazí i času.

Prípadová štúdia II. – hlavné závery

- kľúčová otázka pri implementácii kódexu a noriem– rast nákladov, väčší rozpočet,
- potreba vzdelávania trénerov, športovcov a lekárov, aby boli pripravení na testovanie krvi,
- redukovať testovanie moču v prospech testovania krvi,
- testovať len špičkových športovcov,
- vytvárať vzdelávacie programy,
- testovanie založené na dôkazoch (Evidence Based Testing),

- látky s nízkym rizikom vplyvu (Low Risk Substances),
- transport krvi v lehote 36 h je v niektorých krajinách obrovský problém,
- do budúcnosti by na testovanie krvi bolo možné využívať okrem akreditovaných aj schválené laboratóriá (napr. ako Japonsko, Nemecko), čím by sa predišlo míňaniu peňazí, časovým stratám a riziku znehodnotenia vzoriek.

Prípadová štúdia III. – hlavné závery

- vzdelávanie by malo mať široký záber – rodičia, deti, orgány verejnej správy atď.,
- vzdelávanie nielen pre športové prostredie, ale celej populácie,
- pripraviť mládež na to, ako sa im zmení život a športová kariéra po pozitívnom náleze – učenie prostredníctvom anticipácie a chápania dôsledkov,
- je potrebné zaviesť účinnejšie metódy vystrážania športovcov pred dopingom,
- spolupráca IFs a ADOs, kedy napríklad na zlepšenie činnosti ADOs by bolo vhodné spojiť informácie z IFs a z testovania smerom k edukácii,
- IFs – klásť dôraz na zavádzanie biologického pasu športovca,
- je potrebné pritiahnúť do prostredia antidopingu ľudí so špeciálnymi schopnosťami, zručnosťami,
- športovci musia veriť tomu, čo pre nich antidopingová organizácia robí,
- vytvoriť skupiny športov s vysokým rizikom dopingu,
- zaradiť viac testov počas víkendov,
- zlepšiť organizáciu prepravy piatok – nedeľa, bohužiaľ v niektorých štátoch alebo regiónoch je to naozaj problém.

6/ Zdroje WADA na podporu implementácie Kódexu a jeho zavádzanie do praxe

/WADA Resources to Support Code Implementation and Practise/

Stuart Kemp, Senior Manager, Standards & Harmonization, WADA

Julien Sieveking, Chief Legal Manager, WADA

Páni Stuart Kemp a Julian Sieveking sa venovali možnostiam podpory zo strany WADA pri implementácii Kódexu a následne možnostiam použitia v praktickej rovine. Ako veľmi výstižne podotkli, žiadne pravidlá nie sú použiteľné, pokiaľ nie sú prakticky aplikovateľné a využiteľné. Treba si položiť otázku, ako WADA vyhodnotila pravdepodobné alebo možné potreby antidopingovej komunity. Východiskom boli tri zdroje informácií:

1. prispôbiť aktualizované dokumenty tak, aby odrážali štandardy Kódexu 2015, a to: úpravou terminológie a ustanovení, nastavením nových smerníc a pokynov za účelom dosiahnutia požadovaných zmien;
2. prebiehajúca spätná väzba na existujúce smernice – zmeny, ktoré sa dajú urobiť kedykoľvek; snažiť sa aby zmeny odrážali bežné, overené postupy a propagovať efektívnejšie postupy;
3. v máji 2013 bol do medzinárodných federácií poslaný dotazník zameraný na témy: plánovanie testovania, TUE manažment, monitoring pobytu a manažment výsledkov.

Prednášajúci sa ďalej venovali téme ISTI (International Standard for Testing and Investigation), čo je Medzinárodná norma pre testovanie a vyšetrovania v boji proti dopingom. Medzi zdroje dostupné pre podporu zavedenia ISTI patria: modelové pravidlá IFs, NADOs, RADOS, MEOs; smernice (napr. odbery vzoriek moču a krvi, dychové skúšky na prítomnosť alkoholu, biologický pas športovca), ale tiež pokyny ohľadne koordinácie vyšetrovania a zdieľania informácií a dôkazov. Stále je vítaná spätná väzba na existujúce smernice a ich priebežná revízia s tým, že WADA plánuje zverejniť revidovanú verziu v júli 2014.

Na podporu realizácie medzinárodných noriem budú uvedené **nové smernice**. V júli 2014 je avizované zverejnenie revidovaných smerníc týkajúcich sa *implementácie programu efektívneho testovania*, ktoré sú postavené na požiadavke uplatňovania lepších a kvalitnejších postupov.

V októbri 2014 vstúpia do platnosti smernice ohľadne *plánovania a prevádzkovania hlavných športových podujatí* (plánovanie a lehoty, pravidlá, taktika a postupy, požiadavky na prevádzku a zdroje, technické stanoviská.

Smernice týkajúce sa testovania budú v prvom rade klásť dôraz na efektívnosť a prispôsobenie testovania (doslova „ušitie na mieru“) podmienkam tej ktorej krajiny.

Agenda TUE – Terapeutické výnimky tiež prechádza zmenami. Nové smernice, ktoré budú zverejnené v júli 2014, sa týkajú kritérií a postupov udeľovania TUE, dokumentácie a ochrany dát, posúdenia a vzájomného uznania TUE, úlohy WADA a ADAMS vo veci TUE. V rámci antidopingového programu WADA zverejnila na svojej stránke link s medicínskymi informáciami ako pomôcku pre rozhodovanie členov TUE komisie pri schvaľovaní výnimky pre športovca. Poskytnuté informácie by vždy mali prinášať najnovšie poznatky a najlepšie odporúčania z lekárskej praxe.

Aktualizáciou prechádzajú tiež smernice a odporúčania v oblastiach: vzdelávacie programy, správy z laboratórií a antidopingových organizácií ohľadne niektorých látok a otázok týkajúcich sa TUE, manažment výsledkov; resp. nakladanie s výsledkami testovania.

Aj ADAMS prechádza vylepšeniami, spomenieme napr. pridanie nových porušení antidopingových pravidiel, automatizované vyhľadávanie TUE, dostupnosť informácií o metódach a nákladoch na laboratórne analýzy, uchovávanie revidovaných údajov, funkčnosť plánu testovania a iné. V januári roku 2013 bol zverejnený elektronický dotazník (ADRQ - Anti-Doping Results Questionnaire), ktorý má za úlohu mapovať trendy a napomáhať presadzovanie nových postupov, zvyšovať globálne štatistiky, hlásenie funkcií pre použitie antidopingovými agentúrami – tretina kont je už vytvorená, štvrtina ADRQ dotazníkov je vyplnená.

Ďalšia oblasť rozšírenia a zdokonalenia ADAMS systému predstavujú oblasti: zlepšenie a zefektívnenie procesu zberu dát, redukcia vstupných dát, posilňovanie sebavedomia športovcov v procese dopingovej kontroly, WADA by mala zabezpečiť uľahčenie procesu priameho spojenia ADAMS so systémom USADA (americká antidopingová agentúra), kedy USADA zodpovedá za rozvoj a distribúciu, automatizácia plynulosti práce v systéme, mapovanie chybovosti komisárov + redukcia chýb a väčšia presnosť.

Medzi ďalšie rozvíjané oblasti patrí Príručka pre športovca v skrátenej a zhustenej podobe vypracovaná Komisiou športovcov WADA so zreteľom na potreby športovcov. Príručka nemá váhu právneho dokumentu.

Manažment výsledkov (resp. nakladanie s výsledkami) je pojem, ktorý nebol zadefinovaný v Kódexe ani v medzinárodných normách. Článok 7 Kódexu 2015 definuje manažment výsledkov ako „postup predbežného prejednávania a spracovania potenciálneho porušenia antidopingových pravidiel“. MV smeruje od skúmania neanalytických výsledkov vyšetrovania a analytických (laboratórných) výsledkov testovania k samotnému prešetreniu veci a patrí ku kľúčovým postupom každej antidopingovej organizácie. Smernica pre MV bola vydaná v roku 2004 a v nezmenenej podobe pokračovala aj vo verzii Kódexu 2009. Na základe požiadavky mnohých členov zúčastnených strán vznikol návrh nového MV, ktorý bude zavesený na stránke WADA v júni 2014. Tento dokument bude natoľko obsažný, aby bolo možné riešiť akékoľvek potenciálne porušenia antidopingových pravidiel. Dokument nie je záväzný a je možné ho podľa potrieb aktualizovať.

Príloha Kódexu 2015 obsahuje tiež užitočné vzory tlačív, technickú dokumentáciu a normy.

7/ Otvorená diskusia – Identifikácia ďalších zdrojov podpory potrebných na zavedenie nového Kódexu a medzinárodných noriem do praxe

/Open Discussion – Identifying Additional Support Resources Needed by Stakeholders for Code and Standard Implementation and Practice/

Moderátor: Frédéric Donzé

V diskusii nadväzujúcej na tému zdrojov podpory pri implementácii Kódexu 2015 a medzinárodných noriem v následnej praxi odznelo niekoľko otázok, ktoré heslovite uvádzame:

- ochrana dát športovca – ako je chránený ADAMS,
- manažment výsledkov nie je v mnohých antidopingových organizáciách realizovateľný, pracovníci sú schopní pokrývať maximálne základné činnosti,
- schválené vs. akreditované laboratória – do akreditovaných laboratórií odchádzajú všetky vzorky dopingových kontrol; schválené laboratória je možné využívať na zber a analýzu dát pre potreby biologického pasu
- sankcie pre trénerov – ako sa dozvieme, že ten-ktorý tréner má zákaz činnosti? Návrh – poslať informácie o potrestaných tréneroch centrálne z WADA; rovnako by sa to mohlo týkať sankcií lekárov porušujúcich pravidlá,
- návrh, aby štatistické vyhodnotenie elektronického dotazníka ADRQ bolo posielané aj ostatným antidopingovým organizáciám,
- informácia: INADO spolupracuje s WADA v otázke implementácie Kódexu a medzinárodných noriem

AD – 2 PRACOVNÝ PROGRAM SYMPÓZIA

Streda 26. marec 2014

V úvode druhého pracovného dňa p. Frédéric Donzé oboznámil účastníkov s ďalším programom sympózia a s prednášajúcimi. Pracovné dopoludnie otvoril prostredníctvom interview s bývalou kanadskou olympioničkou v behu na lyžiach Beckie Scott, členkou WADA Athlete Committee. Beckie Scott patrí ku športovcom, ktorí vďaka odhaleniu dopujúcich spolubojovníkov dostali po rokoch to, čo im právom patrí – v jej prípade zlatú medailu z Olympiády 2002 v americkom Salt Lake City, kde pôvodne získala bronzovú medailu.

1/ Od bronzu k zlatu: Môj príbeh a pohľad na vývoj antidopingu

/From Bronze to Gold: My Personal Story and my Take on the Evolution of Anti-Doping/

Interview with Beckie Scott, Chair, WADA Athlete Committee

Beckie Scott vo svojom prejave príznačne nazvanom „Od bronzu k zlatu“ vyzdvihla jednoznačne neoceniteľný prínos a úlohu samotných športovcov v boji proti doping. Smutne skonštatovala, že mnoho športovcov žije akoby v bubline, odmietajú tento problém vidieť, nekomunikujú o ňom, tvária sa, akoby ani neexistoval. Podľa jej slov jednu z kľúčových úloh antidopingových stratégií zohrávajú tréneri a sprievodný personál športovcov. Podstatou presadzovania čistého športu je heslo: „Som čistý a som na to hrdý“. Beckie Scott veľmi pozitívne vníma otázku vzdelávania a prevencie v téme doping. Jej veľkým želaním je, aby sa špičkoví športovci nebáli o doping hovoriť. Zároveň ako predsedníčka Komisie športovcov WADA chce do boja proti doping zapojiť viac aktívnych športovcov.

Po krátkom úvode nasledovala živá diskusia, vyjadrenia Beckie Scott uvádzame v bodoch:

- Beckie Scott jednoznačne považuje biologický pas za podporu pre čistých športovcov,
- na otázku z pléna, či sú podľa nej sankcie a konzekvencie pre podvodníkov dostatočne účinné, či sa môže rovnaký športovec vrátiť späť, akoby sa nič nestalo, Beckie Scott odpovedala, že je optimistka, čo sa týka čistoty športu; našťastie podvodníci to majú stále ťažšie - štvorročný trest sa možno zdá príliš tvrdý, ale voči čistým športovcom je to spravodlivé,
- prijatie rozhodnutia nedopovať nebolo potrebné, nakoľko športové prostredie, v ktorom sa Beckie Scott od 7 rokov pohybovala, bolo nastavené antidopingovo; čistý šport je spôsob robenia športu,
- dnešní športovci majú oveľa viac informácií o doping ako Beckie Scott počas svojej športovej kariéry,

- ak športovci majú podozrenie alebo vedia o dopingu, Beckie Scott ich jednoznačne podporuje v hovorení o ňom; ak majú obavy, môžu využiť napríklad linky dôvery, ktoré už niektoré antidopingové organizácie majú zavedené,
- na otázku, ako sa do antidopingovej snaha zapojili ostatní členovia Komisie športovcov WADA Beckie Scott odpovedala, že práve táto komisia dala veľa podnetov ku Kódexu,
- úlohou Komisie športovcov WADA je o. i. informovanie a vzdelávanie samotnej WADA z pohľadu športovca, aby celé snaženie nebolo odtrhnuté od reality a praxe,
- Beckie Scott vidí veľký problém v užívaní doplnkov výživy, ktoré naozaj môžu byť kontaminované,
- podľa Beckie Scott by sa každý športovec mal spoľahnúť sám na seba a veriť si.

TÉMA: NOVÉ NÁSTROJE A STRATÉGIE – STEROIDNÝ MODUL BIOLOGICKÉHO PASU ŠPORTOVCA
 /NEW TOOLS & STRATEGIES – STEROIDAL MODULE OF THE ATHLETE PASSPORT/

2/ Aký dopad bude mať zavedenie steroidného modulu biologického pasu športovca na všetky antidopingové organizácie (ADO)

/How the Steroidal Module of the Athlete Biological Passport Will Impact all ADOs/

Dr. Alan Verrec, Medical Director, WADA

Od začiatku 90-tych do začiatku roku 2000 neexistovali žiadne východiskové kritériá ohľadne hodnôt krvi (hematokryt, hemoglobín). Na základe dlhodobých výskumov začiatkom roku 2000 vstúpil na scénu "PAS ŠPORTOVCA". Ukázalo sa, že je potrebné zladit' a regulovať výsledky dlhodobého vyhodnocovania rozdielov v profile krvi. V roku 2006 WADA vytvorila za účelom sledovania hematologického pasu testovaciu skupinu a v roku 2009 vznikol prvý sprievodca biologickým pasom športovca (Athlete Biological Passport - ABP). Na začiatku roku 2014 má viac ako 40 antidopingových organizácií zavedený ABP najmä v športoch ako cyklistika, atletika, veslovanie, lyžovanie. Od čias zavedenia ABP vzrástol počet dopingových nálezov v krvi o 240%. V rokoch 2008 – 2013 bolo potrestaných 340 športovcov.

Steroidný modul biologického pasu športovca je založený na sledovaní pomeru testosterónu a epitestosterónu (pomer T/E), čo v 80-tych rokoch 20. storočia zaviedol profesor Donike. Na základe dlhodobého sledovania vyšlo najavo, že rozdiely v pomere T/E medzi rôznymi športovcami sú 20 x väčšie ako rozdiely v pomere T/E u rovnakého športovca. Vznikla potreba zladit' a regulovať dlhodobé hodnotenie steroidných premenných. V januári roku 2014 WADA po prvý-krát zaviedla do operačného sprievodcu ABP aj **steroidný modul**.

Steroidný modul používa tzv. adaptívny model, ktorý uprednostňuje osobné referenčné hodnoty nad priemernými hodnotami populácie v pomere 4:1. V systéme ADAMS sa s týmito údajmi automaticky počíta a berú sa do úvahy jednotlivé znaky geneticky podmieneného polymorfizmu. V prípade atypického profilového nálezu sa vyžaduje tzv. IRMS testovanie na potvrdenie atypického profilu, čo prináša nasledovné pozitíva:

- menej zbytočného IRMS testovania, čím sa vyhneme diagnostikovaniu falošnej pozitívnosti,
- menej športovcov unikne detekcii, čím sa odbúrava počet falošných negatívnych nálezov.

Základom na sledovanie steroidného modulu je štandardný moč odobratý ako súčasť bežnej dopingovej kontroly. Práve preto všetky testy moču obsahujú testy steroidného profilu, ktorý sa stal súčasťou steroidného pasu. Všetci športovci, ktorí absolvujú v rámci DK odber vzorky moču, zároveň získajú steroidný pas. Platí pravidlo – jeden športovec – jeden pas. Údaje zo steroidného modulu sú vložené do systému ADAMS, takže k nim môže mať WADA v prípade potreby prístup. Ak adaptívny model ukazuje na atypický nález v pase, laboratórium automaticky vykoná IRMS analýzu na potvrdenie prítomnosti exogénneho steroidu. Ak je IRMS pozitívne, ide o atypický analytický nález a je potrebné zvolať komisiu

expertov. Náklady na rozbor moču a IRMS test predstavujú sumu od 200 do 500 EUR. Ak je prevalencia dopingov v danom športe malá, bude malé aj množstvo atypických nálezov. Ak je výsledok IRMS negatívny alebo nepresvedčivý, je potrebné pokračovať v hodnotení nálezu prostredníctvom APMU (Athlete Passport Management Unit) a expertov. Interpretácia steroidného nálezu sa ťažiskovo spolieha na výsledky z laboratória. „Normálny“ profil bez ATPF je tiež potrebné hodnotiť, aby expertná skupina videla rozdiel v profiloch, ale tiež kvôli strategickému testovaniu berúcemu do úvahy riziko hodnotenia a zdroje. Dokonca aj keď nie je ATPF, môžu existovať ďalšie dôvody, ktoré je možné potvrdiť alebo vyvrátiť vykonaním IRFMS analýzy. Príchod steroidného modulu je veľký krok vpred, ale bude potrebné prekonávať isté problémy a výzvy v prvých mesiacoch a rokoch jeho existencie.

3/ Praktické otázky pri používaní steroidného modulu: ADAMS, správca pasu športovca, vyhodnocovanie nálezov a expertná skupina.

/Practical Issues in the Operation of the Steroidal Module: ADAMS, Athlete Passport Management Units, Evaluations and Experts/

Pierre -Edouard Sottas, Athlete Biological Passport Manager, WADA

Stuart Kemp, WADA

Všetci športovci testovaní od 1.1.2014 majú steroidný pas. Opäť hrá rolu rozumné a strategické plánovanie. Podmienkou je, aby formuláre dopingovej kontroly boli zadané do ADAMS a boli spárované s laboratórnymi výsledkami. Treba mať na zreteli, že rovnako ako každá dopingová kontrola aj testovanie pre potreby biologického pasu by malo byť správne zorganizované. IF bude určovať a pridelovať vstupy do ADAMS ďalším organizáciám a ponese zodpovednosť za činnosť správcu biologických pasov. Vzorky moču budú odoberané štandardným spôsobom, steroidný modul nemá žiadne špeciálne pre-analytické požiadavky. Formuláre dopingovej kontroly by mali byť urýchlene vložené do ADAMS, keďže rýchle spárovanie s testom znamená včasné upozornenie na abnormalitu. Technická dokumentácia týkajúca sa endogénnych androgénnych anabolických steroidov zladuje meranie a hlásenie steroidných profilov získaných zo vzorky moču. Technickú dokumentáciu prevezmú všetky akreditované laboratória. V súčasnosti je povinné uvádzať steroidný profil v ADAMS. Automatické bude spájanie výsledkov z laboratória s formulárom dopingovej kontroly a spájanie testov z viacerých národných antidopingových organizácií do jednotlivých pasov. Aký bude postup v prípade, ak ADO nemá zavedený ADAMS? Nespárované výsledky nemôžu byť spracované podľa adaptívneho modelu. Ak viac ako 14 dní nie sú výsledky spárované, laboratórium pošle upozornenie na vykonanie. Nasleduje menej efektívny proces vykonania IRMS testu.

Antidopingové organizácie, ktoré zatiaľ nevyužili možnosti systému ADAMS, majú 3 nevýhody:

- nemôžu vytvoriť profil športovca, ktorý pozostáva z výsledkov testov vykonaných rôznymi antidopingovými organizáciami,
- budú musieť vykonať viac IRMS testov, keďže pomer T/E má nižšiu mieru preukázateľnosti potenciálneho dopingov ako adaptívny model,
- väčšie bremeno administratívy v neprospech laboratória.

Úloha a zodpovednosť APMU (Athlete Passport Management Unit – Správca pasu športovca)

- poskytovanie doporučení, ktoré môžu byť použité pri efektívnom, cielenom, načasovanom a správnom ďalšom testovaní antidopingovými organizáciami,
- administratívny manažment pasu v reálnom čase a styk so skupinou expertov podľa požiadaviek,
- zhromažďovanie všetkých potrebných informácií na zostavenie balíka ABP dokumentácie,
- poskytovanie všetkých nepriaznivých analytických nálezov ADO a WADA.

Ak je profil športovca zdieľaný viac ako jednou ADO, sú vyzvané k spolupráci prostredníctvom ďalšieho testovania, zmeny plánu testovania a hodnotenia expertov. Napokon však zodpovednosť má len jedna antidopingová organizácia.

Diskusia k otázke ABP a steroidného pasu –podnety, informácie

- ako by sme mohli zmeniť fakt, že neexistuje automatický prístup do profilu športovca v ADAMS? ADOs vynakladajú veľa peňazí na testovanie, ale nemajú spätnú väzbu ani o svojich vlastných športovcoch – rada zo strany WADA: kontaktujte správcu a vypýtajte si prístup,
- organizátori športových podujatí nikdy nie sú správcami ABP,
- čo sa bude diať s predošlými vzorkami športovcov vzhľadom na automatické vytváranie steroidných modulov? Pas športovca nie je povinný, takže spätné analýzy sa robiť nebudú;
- výhodou pasov je, že v konečnom dôsledku môžeme športovcov testovať menej,
- ADAMS - úrady rôznych krajín zaoberajúce sa ochranou osobných údajov odlišne interpretujú túto problematiku, a tak sa jednotlivé ADOs stretávajú so špecifickými problémami (príklad Portugalska, kde legislatíva neumožňuje oficiálne používať systém ADAMS). Európska komisia nerieši túto otázku dostatočne promptne; je potrebné legislatívne dotiahnuť poskytovanie údajov o športovcoch; WADA prisľúbila pomoc pri rokovaní v danej téme s vládami jednotlivých krajín,
- Stuart Kemp z WADA informoval o príprave elektronických protokolov dopingovej kontroly, ktoré by uľahčili prácu; boli uspokojivo testované na viacerých akciách, takže sa plánuje ich zavedenie v roku 2015.

TÉMA: NOVÉ NÁSTROJE A STRATÉGIE – SPRAVODAJSTVO A VYŠETROVANIE

/NEW TOOLS& STRATEGIES – INTELLIGENCE & INVESTIGATIONS/

4/ Vývoj antidopingového spravodajstva a vyšetrovania (I&I) - Okrúhly stôl

/Development in Anti-Doping Intelligence & Investigations (I&I) –Roundtable/

Prezentujúci: Christina Friis Johansen, Program Manager, Anti-Doping Denmark

Enrique Gomez Bastida, Director, Spanish NADO

Stuart Miller, executive Director, Science & Technical Department, ITF

Olivier Niggli, General Counsel & Acting COO, WADA

Christian Thill, Senior Legal Counsel, IOC

Moderátor: Jonathan Taylor, Partner, Bird & Bird, Main Drafter of the 2015 International Standard for Testing & Investigations

Hneď v úvode diskusie zaznelo konštatovanie, že výskum v oblasti dopingov nie je novinka, len musíme výskum prispôsobiť sledovaným cieľom, a práve to je pôda pre rozumné a prezieravé testovanie (Intelligent Testing). Podstata prístupu I&I spočíva v metóde od jednoduchšieho k zložitejšiemu, od všeobecného ku konkrétnemu. Máme veľa informácií, len je potrebné ich správne využiť. Diskusia priniesla nasledovné:

- zástupkyňa Dánskej antidopingovej organizácie uviedla, že ako prví na svete zaviedli dopingové odbery vo fitness centrách, kde športujú prevažne rekreační športovci - predchádzalo tomu odhalenie Armstronga a dánskeho cyklistu Michaela Rassmusena,
- ak sa rozprávame o spolupráci, význam má skutočná kooperácia so zväzmi a NADOs, nielen jednoduché zdieľanie informácií,
- ADAMS prináša obrovské množstvo informácií (napr. rozpis súťaží, miesta pobytu), ktoré školení ľudia a vyšetrovacie orgány dokážu využiť pri odhaľovaní dopingov,

- štartovací bod pre všetky výskumy a vyšetrowanie predstavujú 2 základné podmienky: dôvera a spolupráca,
- bolo by skvelé, keby každá organizácia mala človeka - kordinátora, ktorý sa stará o odhaľovanie dopingu,
- dohoda o mlčanlivosti (Confidential Agreement) s každým športovcom,
- Stuart Miller upozornil, že vyšetrowanie je potrebné vykonávať s jasnými pravidlami, mať ujasnený manažment rizík, byť trpezlivý pri získavaní informácií, neunáhliť sa a akceptovať faktor času
- jedna z možností získavania významných informácií je vťahnutie komisárov dopingovej kontroly do procesu vyšetrowania, ktorí môžu podať správu o čomkoľvek nezvyčajnom alebo zvláštnom v správaní športovca, príp. jeho personálu v situácii dopingovej kontroly
- opäť sa vynorila otázka, ako sa dozvieme, že bol potrestaný niektorý z lekárov v ktorejkoľvek krajine? odpoveď - existuje databáza s týmito informáciami a tiež rady, ako tieto informácie poskytovať v súlade so zásadou ochrany osobných údajov,
- vyšetrowanie dopingu je nákladné a je potrebné na to myslieť pri plánovaní rozpočtu,
- kto je šéfom roziedky jednotlivých NADOs? Koľko a aké informácie môžeme zdieľať s ostatnými?,
- je nevyhnutné zladit' kooperáciu antidopingových organizácií, športových federácií a zväzov a orgánov činných v trestnom konaní.

5/ Paralelné stretnutia

/Parallel sessions/

Implementácia nových I&I úloh v zmysle revidovaného Kódexu (spolu so zdieľaním informácií medzi národnými antidopingovými organizáciami (NADO))

/Implementation of New I&I Responsibilities under the Revised Code (Including Information Sharing between NADOs)/

Olivier Niggli, Jack Robertson (Chief Investigative Officer) & Julian Sieveking, WADA

Ako zástupcovia ADA SR sme sa zúčastnili na prednáške, ktorá bola venovaná téme č.1 „Implementácia nových I&I (Investigation & Intelligence) povinností v rámci revidovaného Kódexu.

V prvom rade je potrebné najat' alebo určiť **osobu, ktorá povedie vyšetrowanie**. Ideálne by bolo, ak by túto prácu vykonával človek s právnickým vzdelaním, policajný vyšetrowateľ alebo existujúci člen tímu. WADA bude v tomto smere nápomocná tak, že vytvorí tréningový manuál vedenia vyšetrowania, zorganizuje školenia, zrealizuje základný kurz vyšetrowania, spíše špeciálne vyšetrowacie techniky a bude pomáhať vyšetrowateľom antidopingových organizácií.

Zdrojom informácií v rámci vyšetrowania prípadov užívania dopingu môže byť polícia, kamaráti a spoluhráči športovca, ale tiež blízki ľudia ako rodina a partner. Osobitnou skupinou sú anonymné hlásenia, kde pri posudzovaní vierohodnosti musíme byť veľmi obozretní. Niektoré antidopingové organizácie majú pre tieto prípady na svojej stránke zavedenú linku dôvery. Významným zdrojom informácií je ADAMS, kde pre potreby vyšetrowania je potrebné archivovať informácie aspoň 1 rok. ADAMS poskytuje informácie od viac ako 210 000 športovcov z celého sveta v oblastiach: výsledky testov, ABP, zmarené kontroly, miesta pobytu, tréningy, klubová príslušnosť, TUE, manipulácia so vzorkami. Medzi ďalšie zdroje patria: sociálne siete ako Facebook a Twitter, ktoré sú ohromným zdrojom dát rôzneho druhu, výsledky testovania, kalendár podujatí, rizikovosť športov z hľadiska užívania PED (Performance Enhancing Drugs – látky zvyšujúce výkon), najrizikovejšie PEDs, najznámejšie praktiky, spolupráca so štátnymi orgánmi typu polícia, colný úrad, ktoré môžu poskytnúť informácie ohľadne konfiškácie zakázaných látok a pod.

Nesmieme zabúdať na **manažment dopingových kontrol** v zmysle plánovania a cieleného testovania. Vyšetrowanie sa môže opierať o analytické nálezy z laboratória.

Dôležitým nástrojom vyšetrowania je vedenie **interview** s nasledujúcimi osobami: svedkovia, komisári, spoluhráči, tréneri, organizátori športových podujatí, súper, podozriví športovci, potrestaní športovci. Pri interview je podstatné vytvorenie raportu – vzťahu s vyšetrowanou osobou a schopnosť empatie. WADA by

mohla o. i. pomáhať tak, že by monitorovala internetové diskusie, internetové nákupy zakázaných látok v športe alebo zavedením databázy rizikových stránok.

Pri vyšetrovaní informácií vedúcich k odhaľovaniu dopingu je dôležité posúdiť najmä **spôľahlivosť** zdroja, vzťah zdroja k podozrivým osobám, motiváciu zdroja, citlivosť informácií, logiku správy a ďalšie okolnosti.

Významným krokom je starostlivé vedenie a uchovávanie **dokumentácie prípadu** v papierovej a/alebo elektronickej podobe a jej zdieľanie s ostatnými vyšetrovacími zložkami v prípade potreby aj na medzinárodnej úrovni. Obsah dokumentácie je potrebné správne vyhodnotiť a ďalej vhodne používať. Jack Robertson sa vo svojej prezentácii zmienil o vízii systému IQSS, čo je zatiaľ neoficiálny nový systém zdieľania informácií o športovcoch v štádiu prípravy. Pokiaľ nejaké informácie nie je možné zdieľať, je dobré aspoň oznámiť, že hľadané údaje máme a pracujeme s nimi. Svojimi poznatkami a informáciami často prispeli aj komisári dopingovej kontroly, vďaka čomu sa podarilo nejedného dopujúceho športovca potrestať.

Pokiaľ sa antidopingová organizácia rozhodne ísť touto cestou a určiť koordinátora pre vyšetrovanie, WADA zabezpečí špeciálny tréning.

Netreba zabúdať ani na nadšencov športu, ktorí nám môžu byť významne nápomocní. Doping už nie je len problémom týkajúcim sa prostredia športu, stáva sa problémom celej spoločnosti.

TÉMA: INFORMOVANIE A EDUKÁCIA V ZMYSLE REVIDOVANÉHO KÓDEXU **/INFORMING AND EDUCATING UNDER THE REVISED CODE/**

6/ Informovanie vašej cieľovej skupiny o dopadoch revidovaného Kódexu

/Informing your Target Audiences about the Impact of the Revised Code/

Felipe Contepomi, International Rugby Board „Keep Rugby Clean“ Ambassador,

WADA Athlete Committee Member

Felipe Contepomi je členom komisie športovcov WADA a zároveň v praktickej rovine reprezentuje myšlienku čistého športu, konkrétne rugby v preventívnom programe „Keep Rugby Clean“. Podľa neho je cieľom Kódexu 2015 najmä ochrana čistých športovcov a stanovenie presných technických noriem a postupov. K obsahovej náplni Kódexu výraznou mierou prispeli práve športovci, keďže Kódex by mal reprezentovať a odrážať to, čo športovci chcú a potrebujú vedieť. Cieľové skupiny preventívneho programu sú: športovci, sprievod športovca, tréneri, manažéri, školitelia, medicínsky personál, rodičia, školitelia. Náplňou edukačného programu je 5 základných okruhov: tvrdšie sankcie – 4 roky za úmyselný doping, úloha trénera a personálu, dôraz na zisťovanie informácií s využitím odborníkov, rozumnejšie a cielené testovanie, tlak na preventívne programy založené na hodnotách športu. Za prínos pre vzdelávanie považuje využitie zástupcov z radov športovcov, využitie výpovedí sankcionovaných športovcov, sociálne siete, osobný kontakt, spoluprácu so školiteľmi, regionálne združenia a zväzy, sieť čistých športovcov z rôznych športov. Postoj k dopingu je vyjadrený heslami, napr. „Tackle doping“ (Hovor otvorene o dopingu), „Be Super Natural“ (Buď absolútne prirodzený). Felipe premietol ukážku krátko dokumentu vzdelávacieho programu, ktorú je možné zhladať aj na internete www.keeprugbyclean.com.

7/ Implementácia (záväzných) programov prevencie

/Implementation of (Mandatory) Prevention Programs/

Karri Dawson, Director, Ethicalsport Operations, Canadian Centre for Ethics in Sport

Karri Dawson vo svojej prezentácii predstavila organizáciu Kanadské centrum pre etiku v športe (CCES), ktorá hlása a propaguje 3 základné myšlienky: 1. ochrana integrity športu, 2. princíp fair play, bezpečnosti a otvorenosti športu, 3. uznávanie etických hodnôt a princípov. CCES pracuje pod heslom: Kanadčania veria, že kvalitný šport ukáže výrazný rozdiel. Podľa výskumov 92% ľudí verí, že šport

založený na systéme komunity môže mať pozitívny vplyv na život detí a mládeže. Za skutočné hodnoty športu sú považované: férovosť, zdokonaľovanie, angažovanosť, radosť. Skutočné princípy športu sú vyjadrené heslami: Pod' na to! Hraj fér! Rešpektuj ostatných! Teš sa! Bud' zdravý! Vráť prihrávkú! Prijmi každého! Dôležitá úloha rodičov a trénerov je posilňovať správne vlastnosti charakteru u detí. Veľký význam má tiež vplyv komunity s jej prvkami podpory. V popredí snaženia mnohých detí stojí ambícia rozvíjať svoje možnosti do maxima prirodzeným a čestným spôsobom. Myšlienky CCES nasledujú tisícky športovcov, stovky rôznych športových organizácií a klubov, školy, komunity, obyvatelia miest. Bližšie informácie nájdete na: www.truesport.ca

8/ Niekoľko odporúčaní od WADA a nový nástroj elektronického vzdelávania pre športovcov

Some Suggestions from WADA & New WADA eLearning Tool for Athletes

Léa Cléret, Education Manager, WADA

Rob Koehler, WADA

V úvode prezentácie sa Léa Cléret pristavila pri Článku 18 Kódexu, ktorý hovorí: všetci signatári musia v rámci svojich možností a rozsahu zodpovednosti a vo vzájomnej spolupráci plánovať, uskutočňovať, hodnotiť a monitorovať informácie, vzdelávanie a preventívne programy pre šport bez doping. Vzdelávanie sa týka dospelých športovcov a čiastočne mladých ľudí, sprievodného personálu športovca, rodičov, športových funkcionárov, trénerov, zdravotníckeho personálu a médií. Efektívny vzdelávací program obsahuje tzv. kľúčové prvky a môže mať mnoho rôznych podôb. Medzi kľúčové prvky patrí:

- Program šitý na mieru pre cieľovú skupinu
- Interaktivita
- Dlhodobosť, pričom program zahŕňa podporné stretnutia
- Multimodalita – program použiteľný pre viaceré typy komunit (škola, rodina)

Najčastejšie prekážky pri napĺňaní cieľov predstavuje nedostatok ľudských, finančných a materiálnych zdrojov. Podľa modelu elektronického edukačného programu je potrebné uviesť program prostredníctvom významnej udalosti, ktorá zarezonuje v povedomí. Nasleduje vzdelávanie v pravidelných intervaloch po dobu 6 mesiacov a záverečné stretnutie, ktoré celý program uzavrie. WADA pripravila podporné materiály s rozpisom jednotlivých krokov prípravy programu (Tool Kits), nástroj na prieskum (Survey Tool) a sprievodcu na meranie vedomostí a hodnôt (Guidline to Measure Knowledge and Values). Mnohé materiály podporujúce prínos učiteľov do vzdelávajúceho programu vznikli v spolupráci s medzinárodnými organizáciami ako IOC, UNESCO a pod. Známe sú online programy pre mládež - Play True Generation Quiz a Play True Challenge. Profesionálni športovci si svoje vedomosti môžu overiť v online kvíze Play True a v novom online programe ALPHA.

Program ALPHA (Athlete Learning Program about Health & Anti-Doping) vychádza z teórie plánovaného správania (Ajzen, 1985) a z Modelu kontroly užívania látok v športe (Donovan et al., 2002; Guicciardi et al., 2011). Obsah programu tvorí 9 základných tém, medzi ktoré sú zaradené aj zaujímavé a veľmi praktické témy "Praktický návod ako zostať čistý", „ Ako sa vyrovnáť s tlakom doping“. Program sa tiež poctivo venuje téme výživových doplnkov. Dôležitou súčasťou programu je hodnotenie vedomostí a meranie postojov a iných premenných pred a po ukončení programu. Významným prvkom v efektívite učenia je rovesnícke učenie (peer to peer), kedy učiaci sa preberá rolu učiteľa. Program je ukončený udelením certifikátu, čo v účastníkoch podporuje vnímanie vlastnej dôležitosti, hrdosti a určitého záväzku.

AD – 7 Ukončenie, záver

Záverečné slovo opäť predniesol Frédéric Donzé, ktorý sympóziu z hľadiska účasti, obsahovej náplne prezentácií a námětov v diskusii zhodnotil ako naozaj úspešné, kvalitné a inšpiratívne. Je zjavné, že mnohé

organizácie zapojené do boja proti dopingu považujú svoje snaženie a prácu za poslanie. Opäť pripomenul nevyhnutnosť spolupráce tak medzi antidopingovými organizáciami, športovými federáciami, olympijskými a paralympijskými výbormi a organizátormi športových podujatí, ako aj spoluprácu antidopingovej komunity s vládou, orgánmi činnými v trestnom konaní a ďalšími odborníkmi. WADA pri implementácii Kódexu 2015 a nových noriem podáva pomocnú ruku všetkým, ktorí ju potrebujú.

5. ODPORÚČANÉ ZÁVERY

ZÁVERY A RELEVANTNÉ ODPORÚČANIA:

Pre Antidopingovú agentúru SR ako významného člena svetovej antidopingovej komunity vyplývajú viaceré závery a odporúčania:

1. zabezpečiť preklad Kódexu 2015 a noriem a implementovať revidované princípy,
2. iniciovať hlbšiu a kvalitnejšiu spoluprácu s SOV, SPV a športovými zväzmi, ostatnými antidopingovými organizáciami, s vládnymi štruktúrami a orgánmi,
3. implementovať legislatívu upravujúcu ochranu osobných údajov športovcov,
4. klásť dôraz na ciele testovanie,
5. dbať na bezchybné vyplňanie miest pobytu v online systéme ADAMS,
6. vzdelávacie programy zamerať na športovcov a ich personál a na žiakov športových škôl,
7. nastaviť vnímanie antidopingovej agentúry športovcami ako pozitívne, pomáhajúce a ochranné,
8. využívať možnosti spolupráce a podpory, ktoré ponúka WADA.

6. ZOZNAM OBDRŽANEJ DOKUMENTÁCIE

1/ Agenda

Listovka, 4 s.
WADA (2014)

2/ List of participants

Listovka, 6 s.
WADA (2014)

3/ Break-out Groups for Discussions on a Case Study 25.3.2014

Listovka, 12 s.
WADA (2014)

4/ Parallel sessions 26.3.2014, 11:50/12:40 – Oslo Room, Albertville Room, Rome Room

Listovka, 20 s.
WADA (2014)

5/ Case study for Break-Out Discussions (Scenario 1,2,3)

Listovka, 4 s.
WADA (2014)

6/ Implementation of the 2015 World Anti-Doping Code

Listovka, 2 s.
WADA (2014)

7/ **World Anti-Doping Code 2015**

Brožúra, 152 s.

WADA (2014)

8/ **RADO – Regional Anti-Doping Organizations**

Brožúra, 12 s.

Vyššie uvedené materiály sa v originálnom vyhotovení nachádzajú na adrese sídla Antidopingovej agentúry SR.

7. PRÍNOS

Poznatky z prezentácií a pracovných skupín Sympózia v Lausanne predstavujú významnú informačnú, dokumentačnú a koordinačnú bázu pre vstup antidopingových organizácií do novej éry boja proti dopingovému v športe. Kódex 2015 prináša zaujímavé úlohy a výzvy, ktoré sa dotýkajú nielen každodennej praxe antidopingových organizácií, ale tiež orgánov verejnej správy. Nové poznatky budú priebežne uplatňované v rámci Národného antidopingového programu a využité v bezprostrednej riadiacej praxi, v legislatívnom procese, v antidopingovej regulácii, v domácej a medzinárodnej spolupráci, ako aj pri zverejňovaní a popularizácii antidopingových opatrení.

8. SPÔSOB ZVEREJNENIA SPRÁVY

Správa je zverejnená na webových stránkach www.antidoping.sk a www.minedu.sk. Nové poznatky zo sympózia budú priebežne prezentované na pracovných stretnutiach zameraných na aktualizáciu a rozvoj Národného antidopingového programu nielen v rámci ADA SR, ale tiež v spolupráci s MŠVVaŠ SR, so športovými zväzmi, SOV, SPV a ďalšími športovými organizáciami a orgánmi verejnej správy angažujúcimi sa v oblasti antidopingovej politiky.

Súhlasíme so zverejnením správy na internete a publikovaním na webovej stránke Antidopingovej agentúry SR a na stránke Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR.

Bratislava, 14. apríl 2014

Vypracovali: Mgr. Vladimíra KOSORINSKÁ
Bc. Slavomír ŠIROKAY

Schválil: PhDr. Miroslav MOTYČÍK